

**Iuda Hanasi, Hilel cel Bătrân, Șamai, Rabi Akiva,
Johanan ben Zakai, Simon bar Yohai, Rabi Meir,
Yohanan bar Napaha, Ași, Rabana, Maimonide, Rași
(și încă alte câteva mii de înțelepți evrei)**

(ed. Teșu Solomovici)

TALMUDUL

Cartea sfântă a evreilor

Motto:

- Care este esența Talmudului?
- Nu fă altuia ce ție nu-ți place. Asta-i totul, restul sunt vorbe”.

Hilel cel Bătrân (70 i.e.n.-100 e.n.)

Capitolul 1

PUȚINĂ ISTORIE DESPRE EVREII ANTICI

Întâlnirile lui Abraham și Moise cu Dumnezeu. Primele cinci cărți ale Bibliei, Tora lui Moise, devin „Legea Scrisă“ a poporului evreu. Paralel, ia naștere și se dezvoltă „Legea Orală“, codificată în Talmud..... 21

Capitolul 2

BIBLIA ȘI TALMUDUL – CELE DOUĂ CĂRȚI FUNDAMENTALE ALE EVREIOR

Paternitatea Torei lui Moise. Tora e sfântă, dar vremurile se schimbă și evreii comentează textele sfinte și caută noi răspunsuri. De la Moise la Ioșua, de la Ioșua la bătrâni, de la aceștia la Profeți și de la Profeți la oamenii Marii Sinagogi și la scribi, până la codificarea Talmudului..... 26

Capitolul 3

TABLELE LEGII – DECALOGUL ȘI ÎNCĂ CELE 613 PORUNCI EVREIEȘTI..... 33

Capitolul 4

MIȘNA (prima parte a Talmudului)

Un cioban, Akiva Ben Iosif, devine un prinț al Talmudului. Un adevărat prinț, Iuda Hanasi, transpune „Legea orală” în scris și codifică definitiv Talmudul. „Zraim” (semințe), „Moed” (timp stabilit), „Nașim” (femei), „Nezikin” (prejudicii), „Kodasim” (locuri sfinte) și „Tohorot” – cele șase Ordine ale cărții Mișna..... 59

Capitolul 5

GHEMARA (partea a II-a a TALMUDULUI)

În jurul anului 200 era noastră, MIȘNA era o operă încheiată. Dar nu terminată! Pentru că abia atunci marii rabini ai timpului, Amoraimii, au fost consternați să observe că rămăseseră pe dinafară numeroase și importante comentarii. În plus, aproape tot ce era „finalizat” solicita noi explicații. O nouă dezbatere s-a încins, energia spirituală a marilor rabini va acoperi încă 300 de ani, până ce GHEMARA va fi codificată și astfel, TALMUDUL va deveni operă finită..... 83

Capitolul 6

TOSEFTA, BARAITA, MIDRAȘ, HAGADA, HALAHA

Rabinii amoraim comentează, critică, polemizează și completează Mișna – opera predecesorilor lor, rabinii tanaim, dar discuțiile nu au încetat, și va apărea TOSEFTA și BARAITA. Apoi culegerile de MIDRAȘ și HAGADA. HALAHA apără viața evreiască. Să ne oprim asupra acestor termeni, observând cum se întrepătrund ele în țesătura complexă a Talmudului..... 86

Capitolul 7

CINE SUNT AUTORII TALMUDULUI?

Tanaim-ii, Amoraim-ii și ceilalți mari creatori de spiritualitate evreiască. Începuturile învățaturii talmudice. S-au păstrat vreo 150 de nume, alte câteva mii s-au pierdut în negura timpului..... 101

Capitolul 8

Ce spune Talmudul despre Ne-evrei (*goi*, pl. *goim*)..... 133

Capitolul 9

Ce spune Talmudul despre Dumnezeu. Imaterialitatea, omniprezența, omnipotența, omniștiința, și eternitatea sa 139

Capitolul 10

Ce spune Talmudul despre sinucidere 142

Capitolul 11

Ce spune Talmudul despre Sion și întoarcerea la Sion 144

Capitolul 12

Ce spune Talmudul despre Providență (în ebraică = „hașgaha“) 148

Capitolul 13

Ce spune Talmudul despre Prizonieri și răscumpărarea lor 150

Capitolul 14

Ce spune Talmudul despre Profanarea lucrurilor sfinte 152

Capitolul 15

Ce spune Talmudul despre „Cei 36 de Drepti“ datorită cărora există lumea 153

Capitolul 16

Ce spune Talmudul despre Învierea morților (în ebraică = „tehiat ha-metim“) 154

Capitolul 17

Ce spune Talmudul despre Înțelepciune 157

Capitolul 18

Ce spune Talmudul despre Îngeri 159

Capitolul 19

Ce spune Talmudul despre Îngerul morții (*Malah hamavet*) 164

Capitolul 20	
Ce spune Talmudul despre Înmormântare	165
Capitolul 21	
Ce spune Talmudul despre Galut (viața evreilor în Exil, în Captivitate, în Diaspora)	169
Capitolul 22	
Ce spune Talmudul despre Excomunicarea unui evreu	172
Capitolul 23	
Ce spune Talmudul despre Demoni, Demonologie, Magie și Deochi.....	174
Capitolul 24	
Ce spune Talmudul despre buna cuviință (în ebraică = „Dereh ereț“)	177
Capitolul 25	
Ce spune Talmudul despre Monogamie și Poligamie.....	179
Capitolul 26	
Ce spune Talmudul despre Răsplată și Pedepsă.....	181
Capitolul 27	
Ce spune Talmudul despre Părinți și Copii	185
Capitolul 28	
Ce spune Talmudul despre Ospitalitate	187
Capitolul 29	
Ce spune Talmudul despre Pace și Război.....	189
Capitolul 30	
Ce spune Talmudul despre Numele oamenilor	192

Capitolul 31

Ce spune Talmudul despre Păcat 194

Capitolul 32

Ce spune Talmudul despre Țapul ispășitor 196

Capitolul 33

Ce spune Talmudul despre Predestinare..... 197

Capitolul 34

Ce spune Talmudul despre Milostenie (*Teđaka*) 199

Capitolul 35

Ce spune Talmudul despre Minuni..... 201

Capitolul 36

**Ce spune Talmudul despre Misiunea poporului evreu în
 lume 204**

Capitolul 37

Ce spune Talmudul despre Sexualitate..... 206

Capitolul 38

Ce spune Talmudul despre „Sfășierea veștmintelor“ 209

Capitolul 39

Ce spune Talmudul despre Locurile Sfinte 211

Capitolul 40

Ce spune Talmudul despre Moarte..... 213

Capitolul 41

Ce spune Talmudul despre Cimitire 216

Capitolul 42

Ce spune Talmudul despre Circumcizie..... 219

Capitolul 43	
Ce spune Talmudul despre Convertirea la iudaism	222
Capitolul 44	
Ce spune Talmudul despre Evrei – „Poporul ales“	225
Capitolul 45	
Ce spune Talmudul despre Satana.....	229
Capitolul 46	
Ce spune Talmudul despre Omul sărac și Sărăcie	230
Capitolul 47	
Ce spune Talmudul despre Pedeapsa Capitală.....	232
Capitolul 48	
Ce spune Talmudul despre Pedepse.....	235
Capitolul 49	
Ce spune Talmudul despre Nebuni și Nebunie	236
Capitolul 50	
Ce spune Talmudul despre Binecuvântări și Blesteme	238
Capitolul 51	
Ce spune Talmudul despre Iertare (în ebraică <i>mehila, sliha</i>)	240
Capitolul 52	
Ce spune Talmudul despre Ierusalim	243
Capitolul 53	
Ce spune Talmudul despre Prezența lui Dumnezeu (Șehina)	246
Capitolul 54	
Ce spune Talmudul despre Sacrificare rituală (Șehita).....	247
Capitolul 55	
Ce spune Talmudul despre Divorț	249

Capitolul 56

Ce spune Talmudul despre tribunale, judecători și martori..... 252

Capitolul 57

Ce spune Talmudul despre Legi (Takanot). Legea Talionului... 257

Capitolul 58

Ce spune Talmudul despre Suflet 260

Capitolul 59

Ce spune Talmudul despre cele 903 feluri de a muri 262

Capitolul 60

Ce spune Talmudul despre duhurile rele 264

Capitolul 61

Ce spune Talmudul despre Ochiul rău, vrăjitorie și ghicit 267

Capitolul 62

**Ce spune Talmudul despre Tora scrisă și despre Tora orală.
De ce a fost necesară această formă dublă a Torei?
Neacceptarea de către Biserica creștină a Torei orale 270**

Capitolul 63

Ce spune Talmudul despre muncă și legile muncii 273

Capitolul 64

Ce spune Talmudul despre Legile Noahide..... 276

Capitolul 65

Ce spune Talmudul despre patroni și angajații lor 277

Capitolul 66

**Ce spune Talmudul despre Viața de apoi și Reînvierea
morților 279**

Capitolul 67

**Ce spune Talmudul despre Legile alimentare și ce înseamnă
Kașer 286**

Capitolul 68

**Ce spune Talmudul despre Aguna (*femeie „părăsită“ sau
„despărțită“*) 289**

Capitolul 69

Ce spune Talmudul despre Animale și atitudinea față de ele..... 292

Capitolul 70

**Ce spune Talmudul despre comportarea unui evreu într-o
țară străină 295**

Capitolul 71

Ce spune Talmudul despre Legămintele evreilor 297

Capitolul 72

Ce spune Talmudul despre Legământul Chivot-ului 301

Capitolul 73

**Ce spune Talmudul despre Judecata cea de pe urmă și
Tribunalul Divin 304**

Capitolul 74

Ce spune Talmudul despre Iad și despre Rai..... 307

Capitolul 75

Ce spune Talmudul despre Iisus și creștinism 313

În loc de încheiere

Arba nihnesu le Pardes..... 315

„Nu-l judeca pe aproapele tău înainte de a te pune în locul lui; cel care îl face pe altul de rușine în public procedează ca și cum l-ar ucide; nu disprețui pe nimeni căci nu există om care să nu aibă un rost pe lume; să-ți judeci aproapele cu toată îngăduința; onoarea lui să-ți fie tot atât de scumpă cât și onoarea ta; nu face altuia ce n-ai vrea să ți se facă ție”.

Talmudul

De-a lungul unui mileniu, în intervalul de timp cuprins între anul 500 înainte de era noastră și 500 era noastră, s-a cristalizat cea de-a doua carte esențială a spiritualității iudaice: Talmudul (prima carte fiind Biblia). Talmudul e constituit din

două cărți distincte, care se completează una pe cealaltă: MIȘNA și GHEMARA.

Lumea creștină a fost dintotdeauna curioasă să știe ce reprezintă Talmudul evreiesc. Destui cărturari și prelați creștini, dacă nu l-au putut citi, l-au exorcizat, delegitimându-l ca pe o lucrare a diavolului. Și l-au ars în autodafeuri. Anii Evului Mediu sunt martori ai rugurilor în flăcările cărora au fost aruncate cărțile Talmudului.

Astăzi Talmudul nu mai e ars, dar cunoașterea sa a rămas la nivelul Evului Mediu. Lumea cititoare nu știe mai nimic despre această operă de căpătâi a iudaismului. Din păcate, numărul imens al paginilor Talmudului face aproape imposibilă traducerea sa în întregime în românește.

Editorul acestei cărți a ținut seama că această carte este destinată cititorului român care, prin firea lucrurilor, nu posedă multe cunoștințe despre iudaism. De aceea, aproape fiecărui termen biblic și talmudic i s-a dat o minimă explicație. Am citat pe larg, în acest sens, din câteva lucrări de referință apărute deja în românește, între care cele mai importante sunt: „Dicționarul Enciclopedic de Judaism“ (D.E.I.), cărțile rabinului dr. Alexandru Șafran, A. Cohen, Josy Eisenberg, Baruch Terkatin și I.I. Niemirower (toate apărute la Editura „Hasefer“).

„Talmudul“ lui A. Cohen, tipărit pentru prima oară în 1938, este căutat și astăzi pentru bogăția informației, Baruch Terkatin este autorul unei versiuni valoroase din „Pirkei Avot“ (unul din cele 63 de tratate ale Talmudului), iar rabinul Niemirower este primul care, în urmă cu un secol, a rezumat Talmudul pentru cititorul român.

În lucrarea de față aproape toate datele referitoare la Talmud și la marii rabini ai antichității ebraice au fost preluate din „Dicționarul Enciclopedic al Iudaismului“. Câteva comentarii provin din cartea „Talmudul“ de A. Cohen (apărută la Ed. Hasefer).

Toți specialiștii situează astfel locul Talmudului în Iudaism:

1. Biblia este prima carte sfântă a Iudaismului, iar Talmudul – a doua.

2. Biblia constituie Legea scrisă; Talmudul cuprinde Legea orală.

3. Biblia este Cartea; Talmudul este comentariul ei.

4. Biblia este rodul spiritual al primului mileniu al istoriei poporului evreu; Talmudul încheie cel de-al doilea mileniu.

5. După distrugerea Templului din Ierusalim (anul 586 înaintea erei creștine) și terminarea redactării Talmudului (secolul al V-lea al erei creștine), când populația evreiască a fost deportată și Israel părea sortit pierii, un uimitor șir de revoluții intelectuale și spirituale, și prima dintre ele – Talmudul – a susținut supraviețuirea și înflorirea vieții evreiești.¹

În urmă cu aproape un secol, un rabin învățat care păstora în România, Iacob Itzhac Niemirower, a fost nevoit să răspundă iconomului Constantin Nazarie, autorul broșurii antisemite „Morala Talmudului“, tipărită în anul 1915. Marele rabin l-a muștrat pe Nazarie învinuindu-l că nu a citit Talmudul. Pentru uzul său și, în genere, pentru uzul cititorului de românește, Niemirower a întocmit 15 tabele rezumative ale legii, moralei și înțelepciunii evreiești. Pentru prima oară, deși într-o formă sumară, Talmudul era relevat românilor. Tabelele Marelui Rabin sunt și astăzi cum nu se poate mai folositoare.

I

În primul tabel, Niemirower notează câteva aforisme talmudice privind unitatea și originea divină a omenirii. Talmudul începe cu enunțarea unui adevăr absolut:

- Cu toții avem un singur părinte, pe Dumnezeu care a creat pe toți.
- *Dumnezeu a creat pe oameni după chipul său.*

¹ Josy Eisenberg: Iudaismul, Humanitas, 1995, p. 45.

• *Dumnezeu privește din cer, vede pe toți oamenii de pe tronul său, privește pe toți locuitorii pământului. El care a format inima lor dintr-odată și care observă toate acțiunile lor.*

• *N-avem noi cu toții un singur părinte? Nu ne-a creat pe toți un singur D-zeu?*

(Maxima aceasta, care se adresează preoților, zicând că și profanii sunt egali cu dânsii, poate fi luată și în sens mai general cu privire la întreaga omenire.)

• *Ben Asai zice: Propoziția „Aceasta e cartea generațiilor omului”, formează un principiu fundamental al învățaturii divine, întrucât se afirmă prin aceasta, că întreg neamul coboară din un singur strămoș.*

• *Numai un singur om a fost creat pentru pacea societății omenești, pentru ca nici un om să nu poată spune către celălalt, tatăl meu era mai mare decât al tău.*

II

Talmudul ordonă: Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși și declară această poruncă, ce cuprinde pe toți oamenii, ca principiul fundamental al religiei evreiești.

De aceea, el interzice tot felul de ură, invidie, răutate și prigonire, în contra oricărui om de orice origină ar fi, oricărei națiuni ar aparține și de orice religie ar fi. Iudaismul cere dreptate și onestitate și oprește nedreptatea, mai cu seamă orice necinste în comerț și înșelăciuni, orice nedreptăți, orice exploatare a nevoii, a ușurinței, sau a inexperienței altora, precum și camăta și orice exploatare cămătărească a puterilor altora.

• *Iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși.*

• *Să iubiți pe cel străin, căci străini ați fost în țara Egiptenilor.*

• *Maxima „iubește pe aproapele tău ca pe tine însuși” este fundamentul Sfintei scripturi.*

• *Iubirea de oameni pusă în practică este începutul și sfârșitul Sfintei Scripturi.*

• *Omul să trăiască pururea în pace cu frații și rudele sale și cu tot omul - chiar și cu cel păgân.*

- *Ceea ce nu vrei să ți se facă ție, să n-o faci nici tu altuia - asta e toată legea: restul este comentariu.*

- *Cine se îmbogățește prin camătă este mai rău decât cel ce tăgăduiește pe Dumnezeu.*

III

Talmudul ordonă: Să respectăm viața, sănătatea, puterile și avutul aproapelui. De aceea interzice de a vătăma pe cineva prin silă sau poftă sau într-alt chip reprobabil, a-l lipsi de averea și bunul său, ori a-l lăsa fără ajutor în contra atacurilor nedrepte.

- *Să nu omori.*

- *Dacă cineva îți spune: omoară, dacă nu te omor eu pe tine, atunci lasă mai bine să te ucidă decât să ucizi tu.*

- *Cine ridică mâna contra altui om ca să-l lovească a păcătuit, chiar dacă n-a lovit.*

- *Cine fură un om și-l vinde și este prins asupra faptului - să fie omorât.*

- *Să nu furi.*

- *Bunul aproapelui tău să-l ocrotești tot așa de bine ca pe al tău propriu.*

- *Ce-i al meu îți aparține ție și păstrează ce-i al tău; așa vorbește omul cu adevărat evlavios. Ce-i al tău iau pentru mine și păstrez ce e al meu, așa vorbește omul necinstit.*

- *Să nu furați, să nu ascundeți și să nu vă mintiți unul pe altul.*

- *Nu nedreptățiți pe nimeni: înapoițați amanetul celui datornic, nu săvârșiți hoții.*

- *Cine sapă groapă, singur cade întrânsa; cine aruncă piatră, singur este lovit de dânsa.*

- *Ticălosul împrumută și nu plătește. Cel drept dă cu îmbelșugare.*

- *Nu muta vechiul hotar și nu călca pe pământul orfanilor.*

- *Mai bine puțin pe bună dreptate, decât belșug pe nedrept.*

- *Nu sta nepăsător când aproapele tău e în primejdie.*

IV

Talmudul ordonă: Să privim ca sacră onoarea aproapelui. De aceea interzice orice înjosire a lui prin clevetire sau supărarea lui prin batjocură.

- *Cui i se cuvine cinste? Aceluia care onorează omenirea.*
- *Onoarea amicului tău să-ți fie tot așa de scumpă ca și a ta proprie.*
- *Onoarea școlarului tău să-ți fie tot așa de scumpă ca și a ta și onoarea colegului tău de școală ca și respectul dascălului tău și respectul acestuia ca și teama de D-zeu.*
- *Supărarea prin cuvinte este mai rea decât păgubirea averii.*
- *Cine batjocorește, lucrează la distrugerea ordinii în lume.*

V

Talmudul ordonă: Să fie respectate credințele religioase ale altora.

- *Cei evlavioși și drepti ai tuturor popoarelor au parte la viața viitoare.*
- *Cine vede idol de lemn să slăvească pe D-zeu cu cuvintele: Lăudat fie Domnul care are răbdare și blândețe față de aceia ce nu lucrează după voința lui.*
- *Înainte a unui prozelit, chiar dacă coboară prin a zecea generație dintr-un prozelit, nu trebuie să ofensezi pe adepții credinței anterioare.*
- *Păgânul care se consacră religiei este ca un mare preot.*
- *Invoc cerul și pământul ca martori că orice om, evreu sau neevreu, bărbat sau femeie, sclav sau sclavă, devine părtaș al spiritului divin numai dacă faptele sale nu sunt contrarii acestui spirit.*

VI

Talmudul ordonă: Să fim milostivi către oricine; să îmbrăcăm pe cei goi, să ospătăm pe cei flămânzi, să îngrijim de cei bolnavi, să consolăm pe cei jalnici.

De aceea oprește, ca să mărginim grija noastră la binele nostru propriu și binele alor noștri, să fim nepăsători, față de suferințele străine.

- *Omul care dăruiește și împrumută este bun.*
- *Lasă pe cel sărac să-ți fie oaspete.*
- *Cine împrumută săracului face mai bine decât să-i dăruiască.*
- *Binefacerea întrece toate poruncile.*
- *Facerea de bine este sarea bogatului.*
- *Darnicul să nu știe cui dă și primitorul să nu știe de la cine primește.*
- *Mai mult decât face binefăcătorul pentru sărac, face acesta pentru binefăcător*
- *Cine face bine din egoism, mai bine nu se naște.*

În patru feluri oamenii se comportă cu privire la binefacere: Cine se bucură când dă singur, dar nu ca să dea și alții - e invidios față de alții. Cine vede bucuros că alții dau, dar el însuși nu dă bucuros, e rău față de sine. Cine dă voios și se bucură când dau alții este un om cu adevărat evlavios. Cine nu dă nici nu vrea să dea alții este nătărău.

VII

Talmudul ordonă: Să cinstim munca; fiecare la rândul său să ia parte la activitatea societății prin muncă proprie, fizică sau morală; să caute în silință și creare binecuvântarea vieții sale.

De aceea cere: îngrijirea, cultivarea și buna întrebuințare a puterilor și iscusințelor noastre. Interzice belșug fără muncă și trândăvie în speranța ajutoarelor străine.

- *În sudoarea feței tale să-ți câștigi pâinea ta.*
- *Șase zile să muncești și a șaptea să te odihnești.*
- *Cine scoate plugul, are pâine destulă; cine aleargă după lucruri deșarte, e un nesocotit.*
- *Mâna celui harnic va domni, dar mâna leneșe devine slugarnică.*
- *Dacă vezi un neîndemânatec în lucru său, el poate să vie înaintea regilor.*
- *Dacă te hrănești cu munca mâinilor tale, bine de tine - o să-ți meargă în plin.*
- *Creează tot ce poți cu puterea mâinilor tale.*

- *Iubește munca.*
- *Vorbește puțin, fă mult.*
- *După osteneală și răsplată.*
- *Bucură-te cu ceea ce ți s-a dat și mulțumește-te cu puținul tău avut.*
  - *Mai sus stă cine se hrănește cu produsul mâinilor sale, decât acela care este numai temător de Dumnezeu.*
  - *Frumos este să unești studiul învățaturii divine cu o ocupație cetățenească, căci harnica preocupare între amândouă înlătură gânduri păcătoase. Orice studiu de care nu e legată o activitate producătoare devine la urmă sterp și atrage păcate după sine.*
    - *Iubește numai și nu urî niciodată activitatea.*
    - *Dacă posezi cunoștințe - ce-ți mai lipsește? - Dacă-ți lipsesc cunoștințele - ce posezi?*
    - *Munca e înălțătoare, ea onorează pe maistru. Lenea și viața fără muncă ruinează pe om.*
    - *N-aibi rușine de a jupui animale moarte, ca să-ți câștigi viața cu asta și nu spune: nu sunt om care să fac astfel de treabă.*
    - *Cine nu învață pe fiul său să-și agonisească viața, îl face hoț la drumul mare.*
    - *Cine-și neglijează lucrul, seamănă cu cel care distruge.*
    - *Mâna celui leneș sărăcește, dar a celui harnic îmbogățește.*

VIII

Talmudul ordonă: Să mărturisim totdeauna adevărul; cuvântul nostru să fie cuvânt. De aceea oprește orice abatere de la adevăr, orice tănuire, calomnie și prefacătorie.

- *Ține-te departe de minciună.*
- *Să nu rostești mărturie falsă contra aproapelui tău.*
- *Vai de aceia care numesc răul bine și binele rău; care fac din întuneric lumină și din lumină întuneric.*
  - *Aceasta s-o faceți; vorbiți adevărul unul către altul.*
  - *lubiți adevărul și pacea.*
  - *Precum în apă se oglindește o față prin o altă față, tot astfel inima omului să fie către un alt om.*
  - *Baza adevărului trăiește de-a pururea, limba minciunii numai o clipă.*

● *Buzele mincinoase sunt o groază pentru D-zeu; acele ce spun adevărul îi sunt pe plac.*

● *Limba vicleană nu rămâne nepedepsită.*

● *Păzește-ți limba de rău, buzele de vorbe înșelătoare.*

● *Când zici da ori nu, să fie cu adevărat, nu să fie una în gură și alta în inimă.*

● *Pe trei lucruri se întemeiază ordinea lumii: pe adevăr, dreptate și pace.*

● *Adevărul e oglinda lui D-zeu.*

● *Adevărul persistă, nu însă minciuna.*

● *Batjocoritorii, mincinoșii, calomniatorii și bârfitorii nu vin înaintea lui D-zeu.*

IX

Talmudul ordonă: Să purcedem cu frică înaintea lui D-zeu și cu modestie înaintea omenirii. De aceea oprește: exagerarea, trufia, bârfa și desconsiderarea meritelor străine.

● *O, fi doar modest!*

● *Modestia întrece toate virtuțile.*

● *Cine are parte de viața veșnică? Cel modest și cel cumpătat.*

● *Cine se coboară din modestie, pe aceea îl înalță D-zeu. Cine se ridică trufaș pe aceea îl va înjosi.*

● *Nu socoti virtutea ta neclintită până la moartea ta.*

● *Înteleptul când nu știe, răspunde: „asta n-o știu”.*

● *Învăță pe ai tăi să fie modești.*

● *O greșală pe care o porți în tine nu o atribui altuia.*

● *Cutare spune: scoate paiul din ochiul tău - și primește răspunsul: întâi scoate paiul dintr-al tău.*

● *Întâmpină oamenii cu salutul tău.*

● *Fii cuvîncios față de bătrânețe și rezervat cu tinerețea și primește prieteni pe oricine.*

X

Talmudul cere: îngăduință, toleranță, a răsplăti răul cu bine; mai curând să suferi nedreptate, decât să faci nedreptate. De